

ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОФІЛІ ОСІБ, СХИЛЬНИХ ДО ПОДРУЖНИХ ЗРАД PSYCHOLOGICAL PROFILES OF PERSONS PROMINENT TO CHEATING

У статті йдеться про психологічні профілі осіб, схильних до подружніх зрад, що є важливою та актуальною проблемою сучасної психології сімейних взаємин. Дослідження присвячене аналізу типових рис особистості, які сприяють виникненню позашлюбних стосунків, а також гендерним відмінностям у їхніх проявах. Узагальнено типології чоловіків і жінок, що схильні до зрад, та їхні особливості, які проявляються в контексті міжособистісних взаємин.

Наведено дані, що підтверджують значущість суб'єктивних чинників, які впливають на схильність до подружніх зрад. Зокрема, дослідження аналізує такі типи жінок, як «спокусниця», «любителька пригод», «беззахисна», «незадоволена» та «німфоманка», кожна з яких має свої специфічні мотиви та поведінкові моделі в рамках шлюбних взаємин. Зазначено, що схильність до зради у жінок часто пов'язана з потребою в увазі, емоційній компенсації або нездатністю протистояти впливу сильного чоловіка.

З іншого боку, висвітлено типологію чоловіків, схильних до подружніх зрад, яка включає такі типи, як «Дон-Жуан», «колекціонер», «завойовник», «нарцис», «вічно незадоволений», «чоловік-самець», «жінконенависник», «імпульсивний чоловік», «принц» та «вершина трикутника». Підкреслено, що їхні дії часто мотивовані нарцистичним задоволенням, бажанням підтвердити свою мужність або потребу в самоствердженні через завоювання любові жінок.

Розглянуто психологічні профілі осіб, схильних до подружніх зрад, з акцентом на індивідуально-типологічні риси, що сприяють їх виникненню. Зроблено аналіз емоційної нестабільності, нарцистичних тенденцій, низького рівня самоконтролю та внутрішньої незадоволеності як основних чинників, що підвищують ризик подружніх зрад. Визначено гендерні відмінності у мотивах та поведінкових моделях, що впливають на схильність до зрад у чоловіків та жінок. Окрему увагу приділено ролі емоційних травм та низької самооцінки, які можуть спонукати до позашлюбних стосунків у пошуках визнання та уваги з боку інших людей.

Ключові слова: жінка, чоловік, подружня зрада, типи жінок, типи чоловіків.

The article deals with the psychological profiles of persons prone to adultery, which is an important and urgent problem of the modern psychology of family relationships. The study is devoted to the analysis of typical personality traits that contribute to the emergence of extramarital relationships, as well as gender differences in their manifestations. The typologies of men and women prone to treason and their features, which are manifested in the context of interpersonal relationships, are summarized. The data confirming the importance of subjective factors that influence the tendency to adultery are presented. In particular, the study analyzes types of women such as «seductress», «adventurer», «vulnerable», «disaffected» and «nymphomaniac», each of which has its own specific motivations and behavioral patterns within marital relationships. It is noted that women's propensity to infidelity is often associated with the need for attention, emotional compensation, or the inability to resist the influence of a strong man.

On the other hand, the typology of men prone to adultery is highlighted, which includes such types as «Don Juan», «Collector», «Conqueror», «Narcissist», «Eternally Dissatisfied», «Male Man», «Misogynist», «Impulsive Man», «Prince» and «Top of the Triangle». It is emphasized that their actions are often motivated by narcissistic satisfaction, the desire to confirm their masculinity or the need for self-affirmation through winning the love of women.

The article examines the psychological profiles of persons prone to adultery, with an emphasis on individual and typological features that contribute to their occurrence. An analysis of emotional instability, narcissistic tendencies, low level of self-control and internal dissatisfaction as the main factors that increase the risk of adultery was made. Gender differences in motives and behavioral patterns affecting men's and women's propensity to cheating have been determined. Particular attention is paid to the role of emotional trauma and low self-esteem, which can lead to extramarital relationships in search of recognition and attention from other people.

Key words: woman, man, adultery, types of women, types of men.

УДК 159.922.7:159.937

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2024.64.32>

Худієва Є.А.

здобувач вищої освіти кафедри психології
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Кучманіч І.М.

к.психол.н.,
доцент кафедри психології
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

У контексті складних і нестабільних реалій нашого суспільства психологи відзначають розмаїття тенденцій у сфері міжособистісної взаємодії та психології сім'ї. Існує значна кількість теоретичних положень, які породжують спектр концептуальних моделей міжособистісних взаємин і свідчать про актуальність осмислення психології сімейних взаємин, зокрема особливостей гармонізації шлюбно-сімейних стосунків. Подружня гармонія складається з багатьох компонентів, серед яких визначальними є рівень культури та виховання партнерів, індивідуально-типологічні якості, національні традиції, звичаї, соціальні

установки та цінності. Гармонія в сім'ї включає також усі аспекти міжособистісних стосунків, сексуальну та поведінкову відповідність.

Статистика останніх років свідчить, що відсоток розлучень залишається стабільним, і третина всіх шлюбів виявляється нежиттєздатними. Ці процеси пов'язані з демографічними, соціально-економічними та правовими змінами. Половина всіх сімей, що зберігають свій союз, належить до категорії проблемних, конфліктних і має потенційні причини для розлучення.

Науковці стверджують, що важливе місце серед чинників успішності сім'ї займає сексу-

альне благополуччя в шлюбі. Досвід практичної роботи засвідчує, що гармонія подружніх взаємин залежить від ступеня задоволення потреб у взаємодопомозі, почутті власної гідності, ласці, ніжності, турботі та увазі один до одного. Гармонія, створювана обома членами подружжя, зміцнює сім'ю та сприяє оновленню почуттів.

Проблема сімейних взаємин, трактування психологічних передумов їх розуміння та дослідження є актуальними завданнями, особливо в умовах сучасної кризи сім'ї. Психологічне розуміння сімейних стосунків має теоретичне та практичне значення як для досягнення благополуччя й стабільності сім'ї, так і для реалізації наукових пошуків у ситуації впливу інформаційних технологій та кризи суспільних систем.

Проблематика подружніх зрад привертає увагу багатьох науковців, які досліджують її вплив на шлюб та сімейні стосунки. Вітчизняні психологи, зокрема С. Бондар [1; 2], детально вивчають психологічні механізми та наслідки адюльтеру в родинах, підкреслюючи важливість сімейного консультування та психокорекції в подоланні кризи. Інші дослідники, такі як О. Столярчук [4], акцентують увагу на сучасних викликах, з якими стикається сім'я, зокрема на проблемі гармонізації шлюбних стосунків у контексті зрад.

Зарубіжні науковці також зробили вагомий внесок у вивчення цього явища. М. Бендіксен [5] досліджує гендерні відмінності у проявах ревності, що є ключовим чинником у контексті подружніх зрад. Ф. Фінчам та Р. Мей [6] аналізують мотиви невірності у романтичних стосунках, указуючи на складність цього феномену. Дж. Хакаторн і Б. Ашдаун [7] вивчають мотивацію до подружніх зрад та задоволення від позашлюбних стосунків, що допомагає зрозуміти психологічні чинники, які впливають на таку поведінку.

З. Рахімі та А. Соруорі [8] звертаються до психологічних аспектів жіночої невірності, а А. Сілва [9] з колегами досліджують вплив якості стосунків на сприйняття та ставлення до зрад. Окрім того, Н. Зафарголізаде та її співавтори [10] аналізують схильність жінок до позашлюбних зв'язків, розробляючи відповідні шкали для вивчення цього феномену. Таким чином, розмаїття підходів до вивчення подружніх зрад дає змогу всебічно аналізувати психологічні профілі осіб, схильних до таких дій, та визначати ключові чинники ризику.

Актуальність дослідження визначається зростанням кількості розлучень, незадоволенням партнерів шлюбом, а також зростаючим рівнем інфідельності як важливого чинника дестабілізації сімейних стосунків. У контексті змін соціальних норм і підвищення уваги до індивідуальних потреб дослідження психологічних профілів осіб, схильних до подружніх

зрад, є надзвичайно важливим для розуміння глибинних причин цієї поведінки та розроблення ефективних психологічних інтервенцій, спрямованих на зміцнення сімейних відносин.

Метою статті є вивчення психологічних характеристик осіб, схильних до подружніх зрад, зокрема їхніх мотиваційних установок, емоційної стабільності та рівня задоволеності шлюбом. Це дослідження спрямоване на визначення ключових чинників ризику, що можуть призвести до зрад.

Активні дискусії точаться навколо питання визначення подружньої зради. Ф. Фінчам та Р. Мей пропонують розрізняти позашлюбний секс, який не вважають зрадою через відсутність емоційної прив'язаності до сексуального партнера, та власне зраду, яка включає емоційну залученість [6, с. 72]. Як зазначають Дж. Хакаторн та Б. Ешдаун, у шлюбі можуть існувати позашлюбні сексуальні контакти, коли одна зі сторін просто задовольняє сексуальну потребу поза шлюбом, та зрада в повному розумінні цього слова [7, с. 6]. На додаток до цього все більш актуальним стає питання віртуальних позашлюбних стосунків і їх визначення як подружньої зради. Очевидно, що кожна особа самостійно вирішує, яку поведінку свого партнера вважати порушенням подружньої вірності.

С. Бондар зазначає, що інтимно-сексуальні відносини можна класифікувати за тривалістю, стійкістю позашлюбних контактів, характером відносин між партнерами та суттю нового любовного захоплення на три основні групи: випадкові позашлюбні контакти, які включають короткі та випадкові зв'язки; еротико-сексуальні пригоди, що мають романтичний характер; позашлюбні зв'язки, які передбачають триваліші і стійкіші зради [1, с. 267].

Г. Пріб та С. Бондар визначають випадковий позашлюбний контакт як одиничний випадок короткочасного зв'язку, який мало пов'язаний із конкретною особою і зумовлений переважно потребою у сексуальному задоволенні чи, наприклад, хворобою одного з подружжя [3, с. 303].

Еротико-сексуальні пригоди за їх визначенням є окремими позашлюбними епізодами, де важливу роль відіграють сексуальна досвідченість і прагнення до нових вражень та різноманітності. Окрім сексуального потягу, ці епізоди також включають еротичну привабливість партнера. Ці позашлюбні контакти, або еротико-сексуальні пригоди, також називають «ситуаційними короткочасними зрадами». Від них слід відрізняти тривалі зради, які визначаються як «позашлюбні зв'язки» [3, с. 303].

Г. Пріб та С. Бондар переконані, що зради є найнебезпечнішими серед усіх типів позашлюбних сексуальних зв'язків, оскільки вони характеризуються тривалістю і розвитком емо-

ційної залежності від нового партнера. Сильне любовне почуття може бути як причиною зради, так і виникнути під час розвитку стосунків із позашлюбним партнером. Такий зв'язок спричиняє виникнення проблем, пов'язаних із веденням подвійного життя. Це створює серйозні психологічні та емоційні труднощі, які можуть негативно вплинути на всі боки життя зрадника, включаючи його сімейні відносини та особисте благополуччя [3, с. 303].

Незважаючи на наявність загальних причин подружньої невірності, кожен випадок має унікальні особливості. С. Бондар підкреслює поширеність суб'єктивних чинників, які сприяють подружнім зрадам. Ці чинники мають гендерну специфіку. Жінок часто вважають більш стриманими в контексті подружньої невірності, проте близько 69% сучасних одиноких жінок підтримують інтимні стосунки з одруженими чоловіками. Це свідчить про те, що гендерні стереотипи щодо стриманості жінок у питаннях невірності потребують переосмислення [1, с. 270].

Зарубіжні дослідники, такі як З. Рахімі, пишуть про існування різних типів жінок, схильних до позашлюбних зв'язків (рис. 1). Одним із таких типів є «спокусниця», яка прагне підвищеної уваги з боку багатьох чоловіків. Вона має ненаситну потребу у прихильниках та шанувальниках і для задоволення цієї потреби використовує секс, хоча власні сексуальні апетити у неї зазвичай невеликі. Через свою егоїстичність спокусниця часто нехтує родинними обов'язками та вихованням дітей.

Іншим типом є «любителька пригод», яка шукає необтяжливих сексуальних стосунків поза шлюбом, аби компенсувати те, чого їй не вистачає у подружньому житті, яке загалом її задовольняє в інших аспектах. Вона ретельно доглядає за родиною, приховуючи свої позашлюбні зв'язки та підтримуючи імідж вірної дружини і гарної господині.

«Беззахисна» вступає вступає у позашлюбні стосунки через нездатність відмовити «сильному» чоловіку. Такі жінки часто зраджують своїм чоловікам із начальниками чи колегами. Вони швидко реагують на виражений до них

сексуальний інтерес, але самі рідко проявляють ініціативу у стосунках.

«Незадоволена» – постійно сумнівається у правильності свого вибору шлюбного, а пізніше і позашлюбного сексуального партнера. Її амбіційність і цілеспрямованість спричиняють конфліктність у подружніх стосунках. Вона створює недосяжний образ ідеального чоловіка та має нереалістичні очікування, що зумовлює її постійний пошук і розчарування.

«Німфоманка» – характеризується загостреною сексуальною потребою та нерозбірливими сексуальними стосунками на тлі знижених моральних принципів. Це призводить до постійного порушення подружньої вірності, при цьому вона експлуатує сексуально і свого чоловіка, і коханців. Такий тип жінок зустрічається досить рідко [8; 10].

На переконання О. Столярчук, моделі чоловічої позашлюбної поведінки є більш різноманітними, а типів чоловіків, схильних до подружніх зрад, значно більше.

1) «Дон-Жуан» – це незріла особистість, яка має надмірне бажання подобатися та отримує нарцистичне задоволення від зрад. Він являє собою благородного ловеласа, вічно закоханого в якусь жінку. Однак як тільки жінка починає вимагати від нього виконання обов'язків або пред'являти права, він відразу ж тікає.

2) «Колекціонер» – чоловік проміскуїтетного типу, який шукає позашлюбні стосунки через потребу в змінах і різноманітності або через уявлення, що мужність підтверджується великою кількістю сексуальних перемог. Він боїться зради, оскільки не впевнений у своїх сексуальних можливостях. Щоб уникнути важких емоційних переживань, він намагається першим розірвати стосунки, автоматично здобуваючи репутацію зрадника.

3) «Завойовник» – сприймає відносини як процес досягнення любові жінки, яка на певний час привернула його увагу. Цей тип чоловіка можна легко впізнати за частим використанням слова «я». Він схильний до самовихвалення та постійно демонструє свої переваги.

4) «Нарцис» – характеризується самозамилуванням і самозакоханістю, що є особи-

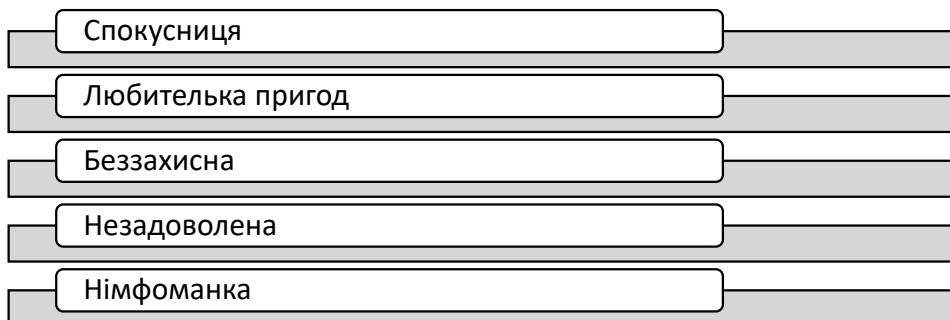

Рис. 1. Типи жінок, схильних до позашлюбних зв'язків [4, с. 116]

Рис. 2. Типи чоловіків, схильних до позашлюбних зв'язків [4, с. 117]

стісною аномалією. За психологічними характеристиками він має багато спільного із завойовником. Усі його стосунки зосереджені на інтересі до власної персони. Такий чоловік уміє лише брати і не розуміє значення слова «давати». Він не здатний поставити себе на місце іншого, оскільки не схильний слухати та співпереживати чужим почуттям.

5) «Вічно незадоволений» – постійно перебуває у стані сумнівів і невизначеності, що відображається на його стосунках. Він невпинно шукає любові, проте не відчуває емоційного зв'язку з жодною жінкою, оскільки ніколи не може бути впевнений, що чергова партнерка є для нього ідеальною.

6) «Чоловік-самець» – не змінює свого способу життя, незважаючи на шлюбний статус. Він продовжує разом із друзями брати участь у різних розвагах, уважаючи це невід'ємною частиною чоловічого буття.

7) «Жінконенависник» – характеризується зневагою до жінок. Причини такого негативного ставлення часто пов'язані з емоційними травмами дитинства, викликаними страхом перед одним або обома батьками.

8) «Імпульсивний чоловік» – схильний до численних сексуальних зв'язків через нездатність устояти перед спокусою. Така особистість зазвичай соціально незріла: хоча він може бути відповідальним у професійній діяльності, в інших сферах життя поводить себе як дитина, що задовольняє свої миттєві бажання. Коли він хоче щось, будь то дрібничка чи жінка, він наповняє на негайному отриманні бажаного.

9) «Принц» – має надмірну потребу в увазі, яку жодна жінка не може повністю задовольнити. Він завжди прагне знайти додаткові джерела уваги, тому постійно має одну або дві «резервні» жінки. У ролі чоловіка він починає відчувати, що його дружина не оцінює його належним чином, і шукає втіху у зрадах.

10) «Вершина трикутника» – чоловіки цього типу є своєрідними змагальниками, які отримують задоволення від того, що кілька жінок

борються за їхню любов. Вони або дозволяють себе ввійти, або прямо вказують на наявність суперниці, оскільки метою їх зради є не секс, не любов і не романтика, а саме змагання. Інший вид таких трикутників утворює чоловік, який звик до емоційних дуелей з іншими чоловіками за жінку. У цьому разі об'єктом гри є не сама жінка, а суперник, якого треба перемогти, «відбивши» у нього жінку [4, с. 117].

М. Бендіксен наголошує, що в реальному житті зустрічаються варіації та комбінації описаних вище типів чоловіків і жінок, для яких характерною рисою є спотворення сімейних цінностей та поглядів на подружню вірність [5].

Психологічні особливості тих, хто схильний до подружніх зрад, включають широкий спектр індивідуально-типологічних характеристик, які впливають на їхню поведінку в міжособистісних стосунках. Згідно з дослідженнями Дж. Хакаторна і Б. Ашдауна, одним із ключових чинників є емоційна нестабільність, яка проявляється у вигляді труднощів у підтримці довготривалих стосунків та схильності до пошуку нових емоційних вражень поза шлюбом. Такі особи можуть відчувати труднощі з контролем імпульсів і прагненням до нових переживань, що стає підґрунтям для виникнення позашлюбних зв'язків. Часто це супроводжується низькою емоційною прив'язаністю до партнера та незадоволеністю власними потребами в рамках шлюбних стосунків [7, с. 8].

Н. Зафарголізаде та її співавтори впевнені, що іншою важливою психологічною особливістю є нарцистичні тенденції, які виявляються у бажанні постійно отримувати увагу від протилежної статі. Такі люди можуть уважати себе особливими і такими, що заслуговують на більше, ніж можуть отримати від одного партнера. Це призводить до пошуку нових стосунків, які можуть задовольнити їхні потреби в самоствердженні та підтвердженні власної значущості. Нарцистичні риси також сприяють виникненню емоційної холодності та відсутності емпатії до партнера, що посилює

ризик подружньої зради [9, с. 722]. Психологічні особливості таких осіб також включають внутрішню незадоволеність та почуття неповноцінності, що може змушувати їх шукати підтвердження своєї цінності через зовнішні стосунки. Це може бути пов'язано з глибокими емоційними травмами, невирішеними внутрішніми конфліктами або низькою самооцінкою, що спонукає людину до пошуку уваги та визнання з боку інших людей, навіть якщо це загрожує руйнуванням сім'ї [9, с. 723].

Отже, результати досліджень показали, що індивідуальні риси особистості відіграють ключову роль у схильності до зради. Чоловіки можуть належати до типів, таких як «Дон-Жуан» чи «колекціонер», мотивуючи свої дії нарцистичним задоволенням або пошуком різноманіття. Жінки можуть бути «спокусницями» або «любительками пригод», шукаючи уваги або нових відчуттів. Спільною рисою для обох статей є спотворення сімейних цінностей і поглядів на подружню вірність.

Додатково, психологічні особливості тих, хто схильний до зрад, включають емоційну нестабільність, низький рівень самоконтролю та підвищену схильність до ризикованої поведінки. Нарцистичні тенденції, бажання постійної уваги, а також внутрішня незадоволеність та почуття неповноцінності є важливими чинниками, які спонукають до позашлюбних стосунків. Такі риси можуть бути пов'язані з невирішеними внутрішніми конфліктами та емоційними травмами, що впливають на стабільність шлюбних взаємин. Усе це підкреслює необхідність індивідуального підходу до психологічної корекції та підтримки осіб, схильних до подружньої зради.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бондар С.С. Методологічні засади та зміст комплексної системи сімейного консультування (психокорекції) порушень життєдіяльності

родини при адюльтері. *Психологія особистості на сучасному ринку праці*: монографія / за заг. ред. Г.А. Приба, Є.М. Калюжної. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. С. 262–279.

2. Бондар С.С. Стан подружньої взаємодії в родині із порушенням життєдіяльності сім'ї внаслідок адюльтеру. *Проблеми сучасної психології*. 2020. № 1(17). С. 9–21.

3. Приб Г.А., Бондар С.С. Індивідуально-психологічні особливості чоловіків та жінок при порушенні життєдіяльності родини. *Особистість у сучасному соціопсихологічному вимірі*: монографія / за заг. ред. Г.А. Приба, Є.М. Калюжної. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2022. С. 303.

4. Столярчук О.А. Психологія сучасної сім'ї: навчальний посібник. Кременчук: Щербатих О.В., 2015. 136 с.

5. Bendixen M. Jealousy: Evidence of strong sex differences using both forced choice and continuous measure paradigms. *Personality and Individual Differences*. 2015. Vol. 86. DOI: 10.1016/j.paid.2015.05.035

6. Fincham F.D., May R.W. Infidelity in romantic relationships. *The Current Opinion in Psychology*. 2017. Vol. 13. P. 70–74. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2016.03.008>

7. Hackathorn J., Ashdown B.K. The webs we weave: Predicting infidelity motivations and extradyadic relationship satisfaction. *The Journal of Sex Research*. 2021. Vol. 58(2). P. 1–13. DOI: <https://doi.org/10.1080/0224499.2020.1746954>

8. Rahimi Z., Sorouri A. Psychological Perspectives on Female Infidelity in Marital Relationships. 2019. Vol. 8. P. 110–121.

9. Silva A., Saraiva M., Albuquerque P., Arantes J. Relationship quality influences attitudes toward and perceptions of infidelity. *Personal Relationships*. 2017. Vol. 24. № 4. P. 718–728. DOI: <https://doi.org/10.1111/per.12205>

10. Zafargholizadeh N., Khademi A., Tasbihsazan-Mashhadi R. The investigating the factor structure and psychometric characteristics of Extramarital Affairs Proneness Scale in females. *Journal of Psychology*. 2021. Vol. 25. № 1. P. 67–97.